

Книга за християнското кино излезе у нас

Преди дни на книжния пазар у нас излезе книгата Християнското кино. Топки на сакралното в кинематографията с автор д-р Слава Янакиева, отпечатана от Университетско издателство „Св. Климент Охридски“.

Според доц. Правда Кирова изданието е първи опит у нас „за систематизиране на историята и теорията на религиозната кинематография. За първи път у нас е направен задълбочен анализ на важни авторски филми през призмата на религиозния им смисъл, христологични и есхатологични мотиви“.

Самата авторка посочва, че по въпроса за религиозните идеи и в частност за християнските идеи в киното е писано много. „Темите обичайно се окрупняват около две най-общии стратегии – киното, третиращо традиционни вероизповедни топоси, и религиозните смисли в киноизкуството. Тези две теми от своя страна много често, макар и не изключително се ограничават или с масовото кино – като това предопределя и популярната критика, която

те включват, или с авторското кино, където вече критиката достига академичното ниво, нормативно за традиционните визуални изкуства, и привлича авторитети от различни области“.

За темите и подхода към тях в книгата си д-р Янакива разказва: „Филмите, на които се спирам в първата част от моя труд, а именно „Три христологични топоса. Визуалното родословие на кинематографията“, са реализирани с голямо внимание и информираност спрямо религиозното им съдържание. Бидейки съвършено разнородни – като естетика, като време на поява и като критическо отношение – тях ги обединява широката и твърде дебатирана в богословските среди христологична тема. И макар в работата да не се засягат детайли от бурната догматична история около някогашните христологичните спорове, темите са налице там, където имат херменевтична тежест.

Доколкото обаче основният ми интерес е свързан с възможността и начините на транслация на богословските теми във визуалната култура и съответно в киното, акцентът е поставен именно върху този аспект. В един обширен диахроничен спектър са разгледани първите два филма – „Страстите Христови“ и „Наслука, Балтазар“. Този подход се наложи някак естествено поради връзката им с традиционната средновековна презентативна култура, която ги снабдява със специфичен културен контекст (богат на смисли, но и на проблемност поради историческата си вписаност).

Наред с пасионните филми още от самата зора на кинематографията се появяват и агиографски филми, т.е. филми за светци, често следващи сюжетите на популярни жития. Жана д'Арк се радва на особено внимание в киноисторията. В последващите десетилетия филмовата агиография на светицата се допълва от автори като Сесил ДеМил, Карл Теодор Драйер, Виктор Флеминг, Роберто Роселини, Ото Преминджър, Робер Бресон, Жак Ривет и дори майстора на суперпродукции Люк Бесон. Житийните филми имат средновековния си сценичен аналог в т. нар. миракли, или *saint's plays* – презентативни действия, посветени на чудесата на различни светци и библейски личности“.

Друга важна тема, разгледана в книгата е тази за паметта – като лична памет, която ситуира помнещия в религиозната му свързаност с Бога, и паметта като сраснатост с времето (и отношението ѝ към вечността). „В тази връзка са набелязани и определени схващания за историческото време на света, за неговото начало и край, като темата е разширена до границите на „светската есхатология“ на съвременните концепции за преживяването на

края. Църковно-есхатологичните възгледи, от които се изхожда, са характерни основно за традиционните християнски деноминации и са представени през тезите на важни авторитети в тази област. Широкият обхват и собствено многообразното развитие на есхатологичните визии в богословието и философията диктуват специфичния подбор на филмовите произведения“, разказва Слава Янакиева.

Авторката отбелязва, че в българския печат теорията на религиозното кино е почти напълно неизвестна. Единствената, при това преводна монография е книгата на Робърт Джонсън „Кино и духовност“, [2] която засяга теми, типично свързани с американското кино и публика. По тази причина настоящата книга черпи вдъхновение и критически подход от традицията на външни за нашето академично пространство автори. Методологията, продиктувана от идиосинкретичната материя на изследването, е разнообразна, с особено предпочитание към феноменологичната теория на киното. [3] Генеалогичните екскурси, необходими за проследяването на жанровите форми и приемственост, предполагат въвеждането на допълнителни историко-културологични методи“.

Накрая д-р Янакиева споделя, че „пишейки за християнските топоси в европейския кинематограф, неизменно имах за свой мислен адресат и онази не особено многобройна българска публика, която, бидейки причастна към църковната култура, все още не разполага с критически ориентир в киномедията“.

Книгата Християнското кино. Топики на сакралното в кинематографията вече е достъпна за своите читатели в книжарниците в София. Може да се поръча и от Университетско издателство.

[1] Méliès, G. Jeanne d'Arc (Жана д'Арк) „Star-Film et al.“ 1900.

[2] Робърт, Дж. Кино и духовност, „Издателство БХСС“ 2003.

[3] Dudley, A. J. The Major Film Theories: An Introduction: An Introduction, „Oxford University Press“, USA, 1976, p. 242 ff.

Слава Янакиева

ХРИСТИЯНСКОТО КИНО

ТОПИЦИ
НА САУРАЛНОТО
В КИНЕМАТОГРАФИЯТА

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

dveri.bg